

Вступ

Поважна дата – 100-річчя містобудівної освіти у Львівській політехніці – змушує, озираючись на минуле, усвідомити й оцінити наше сьогодення, заглянути у майбутнє, прогнозувати нові завдання.

Містобудування ґрунтується на міцному теоретичному фундаменті та розвивається як наука про розпланування міст і поселень, їх формування та історію розвитку. Згідно з вимогами до спеціальності у функції містобудування входить аналіз міських структур і на цій основі опрацювання розпланувальних концепцій та пошуку шляхів їх оптимального вирішення.

Але архітектурна спеціальність, а ще більше містобудівна, у світовій практиці є тісно пов'язана із політичним устроєм та економічним станом країни: економічний розквіт передбачає активне будівництво, а зміна політичного устрою чи інтеграційні процеси супроводжуються широкомасштабними містобудівними реорганізаціями.

Містобудівну освіту у Львові започатковано з ініціативи Львівського магістрату, коли у 1913 р. Ігнатію Дрекслеру було доручено читати лекції у Львівській політехніці з курсу будівництва міст. Це був час бурхливого розширення меж міст за рахунок приміських громад. Містобудівної освіти потребували тоді і будівельники, і транспортники та мірники (геодезисти). Після закінчення Першої світової війни виникла інша проблема – відбудова міст, їхнє перепланування і розвиток, згідно з функціональним підходом також почали втілювати в життя ідею “Великого Львова”.

Друга світова війна, зміна кордонів, людські втрати та переселення мешканців змінили континітет урбаністичного розвитку регіону. Львівська політехніка виконувала завдання, які окреслювала влада для всього СРСР. Естетичні візії містобудівних доктрин змінювалися, але основним спрямуванням розвитку Львова була його індустріалізація та розбудова кварталами масового будівництва. Уніфікація та типові вирішення докорінно змінили всю систему проектування і будівництва. Індивідуальне проектування змінили на типове, яке знівелоувало вигляд міста.

Сьогодні у Львові намагаються відшукати ідентичність міста, творчо розвивають образ на засадах сталого розвитку, архітектурно-містобудівні заходи ж спрямовані на покращення якості життя мешканців та вирішення соціально-економічних проблем.

Головне завдання колективу спеціальної профільної кафедри, – це не лише навчити студентів принципів архітектурного вирішення та проектування містобудівних систем і комплексів, засад генеральних планів міст і сіл чи паркових об'єктів, а й зазирнути у майбутнє. У всьому світі наголошують на важливості захисту навколишнього середовища і концентрації зусиль для підтримки сталого розвитку. Майбутні архітектори вчать ініціативно й пошуково проектувати містобудівні комплекси, визначати й враховувати вимоги до проектування

будинків і споруд, щодо розташування їх у місті, вигляду тощо. До навчального процесу кафедри входить проектування міського благоустрою та його елементів, садів і парків, а також транспортних вузлів, автомобільних стоянок, об'єктів обслуговування.

Але основною метою усіх проектів є людина. Завдання містобудування полягають у створенні приязного для людини середовища, а також у зведенні до мінімуму конфліктів між інтересами користувачів окремих будівель і охороною навколишнього середовища – як природного, так і культурного. Функцією містобудування є створення відчуття безпеки у містах та запобігання злочинності через облаштування міст.

Колектив кафедри працює у співдружності з керівництвом міста. За участю студентів розробляють пошукові архітектурні проекти, які допомагають формуванню громадської думки та баченню вирішення поставленої проблеми, а згодом стають підставою для створення проектів забудови міста.

Змінюються вимоги часу. Домінує екологічний підхід до планування, а теоретичні концепції просторової організації розглядають місто як продукт динаміки соціальних сил. Студенти мають творчий підхід до просторового планування, беручи до уваги формування просторового ладу, захист цінностей природної і культурної спадщини, охорону здоров'я та безпеку, дотримуючись принципу міського планування як формування єдиного цілого відповідно до положень сталого розвитку.

У середовищі фахівців з міського планування стає все популярнішою думка, що в сучасному світі вже не можна планувати без урахування побажань їх жителів. У програмах допомоги Європейського Союзу наголошено на значенні участі громадськості у містобудівних проектах. Професійному проектантові у своїй діяльності необхідно піклуватися про суспільство. Архітектори і містобудівники відповідальні за результати своєї роботи і мають моральне зобов'язання бути готовим до врахування думки майбутніх клієнтів.

Останніми роками змінилася соціальна роль архітектора і містобудівельника, що відображено у Новій афінській хартії 1998 р., у якій зазначено, що: “процес планування міста повинен відповідати вимогам співпраці та відданості на місцевому рівні з метою сприяння соціального інтересу у формуванні навколишнього середовища та поліпшення соціально-економічних умов. Якщо в процесі планування та міського розвитку повинні бути задоволені потреби і сподівання всіх верств населення, всі громади мають брати участь у визначенні їхніх потреб та устремлень і принципів просторової інтеграції місцевих громад”.

Містобудування повинно бути якомога ближче до мешканців. Підтримка соціальних та культурних ініціатив на місцевому рівні сприятиме соціальній взаємодії й взаєморозумінню.

Отже, на архітектора-містобудівельника покладається важлива функція у забезпеченні гармонійного розвитку суспільства.